

technika do života rolnických rodin a s referátem J. V. Arutjunjana, Mechanizace kolchozní výroby v SSSR a její sociální důsledky.

Výsledek jednání řešitelské porady a kolokvia o specifickém charakteru a sociálních důsledcích vědeckotechnické revoluce shrnul J. Tauber v závěr, v němž vyzdvihl užitečnost pořádání podobných kolokvií, jakož i nutnost organizování konkrétního výzkumu změn, které odrážejí působení vědeckotechnické revoluce v různých společenských podmínkách. To ostatně potvrzuje i význam mezinárodního srovnávacího výzkumu sociálních důsledků mechanizace zemědělství, organizovaného Evropskou společností sociologie venkova, i výzkumu pronikání zemědělského pokroku, který se současně provádí za koordinace Vídeňského střediska UNESCO pro společenskou vědu. Také čs. zemědělští sociologové jsou na výzkumu problematiky sociálních důsledků industrializace zemědělství zainteresováni. V ČSSR se tento srovnávací pokus provádí v JZD Jakub, okres Kutná Hora, v JZD Prušánky, okres Hodonín a v JZD Poníky, okres Nitra.

Z jednání kolokvia vyplynula nutnost dále rozpracovat a posoudit výsledky výzkumů sociálních důsledků industrializace a vědeckotechnické revoluce v zemědělství v souvislosti s prací meziborového výzkumného týmu „Společenské a lidské souvislosti vědeckotechnické revoluce“ při Filosofickém ústavě ČSAV.

V poslední den kolokvia navštívilo třicet jeho zahraničních a domácích účastníků JZD Jakub u Kutné Hory. Zde se seznámili se současným vývojem zemědělských výrobních družstev, vyměnili si své zkušenosti s družstevníky a po prohlídce družstevních objektů odjeli do Zemědělského muzea v Kačíně.

Zájemci o výsledky dvoudenního jednání kolokvia budou informováni v českém jazyku zvláštním sborníkem, který vydá Sociálněvědná akademie v Praze, a ve světových jazycích v časopise *Za socialističeskou selchochozajstvennuju nauku*, v nichž budou přednesené referáty a diskusní příspěvky v celém rozsahu publikovány.

Josef Kolařík

In memoriam univ. prof. PhDr. Josefa Doberského

Josef Doberský, známý český antropogeograf, profesor na přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze pro obor sídelní geografie, politiky, hospodářství, dopravu a zeměpis slovanských zemí, se narodil 16. března 1888 v Dobrém u Dobrušky v Čechách. Po studiích v Rychnově n. Kn. a v Praze učil zeměpis a dějepis na středních školách v Pardubicích, později v Praze, kde se v roce 1927 habilitoval na Karlově universitě pro obor antropogeografie. Jeho habilitační spis *Densité de la population dans la République Tchécoslovaque* mu otevřel cestu k vědecké dráze pro shora uvedený

obor na Karlově universitě v Praze, kde také v roce 1937 byl jmenován mimořádným a v roce 1946 řádným profesorem.

Prof. J. Doberský, třebaže svůj vědecký zájem věnoval především studiím sídelní geografie, geografie obyvatelstva, regionální antropogeografie a kartografie, měl právě z hlediska těchto oborů mimořádně úzký vztah k sociologii a sehrál v ní jak v době před druhou světovou válkou, tak po roce 1945 významnou roli, zvláště v geografické sociologii, a právě na tomto úseku, po vzniku ČSAZV v r. 1953 a po ustavení Ústřední komise pro sociální a kulturní otázky v zemědělství a lesnictví, se její členové s prof. J. Doberským setkali a navázali plodnou spolupráci. Také později, když na místě jmenované Ústřední komise vznikl Poradní sbor pro sociální a kulturní otázky v zemědělství a lesnictví při VÚZE v Praze, stal se prof. Doberský jeho členem a pomáhal rozvíjet některé otázky sociologie venkova a čs. zemědělství. Svou práci obou uvedených útvarůch v býv. ČSAZV se zařadil mezi první průkopníky sociologie venkova a zemědělství v ČSSR.

Z jeho rozsáhlého vědeckého díla — napsal na padesát obsažných, vědecky fundovaných prací a několik set odborných a vědeckopopulárních studií a článků — dlužno uvést alespoň ta díla, která mají v čs. sociologii venkova a zemědělství své místo. Jde o tyto studie: *Sociologie našeho venkova*, Věstník ČSAZ, Praha 1930; *Zkušenosti získané prováděním sociologického výzkumu venkova v terénu*, Věstník ČSAZ, Praha 1934; *Návod ke studiu geografickosociologických poměrů na venkově*, Sborník regionalismu ve vědě a národní osvětě, Praha 1940. Škoda, že jeho poslední sociologické dílo, věnované jeho rodnému kraji, Dobrušce, na němž pracoval více než 30 let, zůstává dosud hlavně pro svou obsáhlou — 1000 stran — v rukopise.

S prof. Doberským, který zemřel 17. února 1967, odešel významný vědec, člověk s dobrým srdcem a se vzácným smyslem pro spolupráci. Pracovníci Institutu sociologie venkova a historie zemědělství při VÚZE, spolu s ostatními zemědělskými sociology, vděčí zesnulému za mnohé cenné a nezištně poskytované zkušenosti, které zkvalitňují jejich práci.

Zachováme jeho světlé památce věčnou pamět.

Josef Kolařík

Z činnosti Čs. sociologické společnosti

Na druhém valném shromáždění Čs. sociologické společnosti, které se konalo 4. května 1967, byl zvolen prof. Jan Szczepeński, předseda Mezinárodní sociologické asociace, prvním čestným členem Čs. sociologické společnosti. Ve svém příspěvku hovořil o spolupráci československých a polských sociologů v rámci prohlubující se spolupráce mezi oběma zeměmi. V dalším programu

podal prof. J. Klofáč stručný přehled o činnosti Společnosti za uplynulé tři roky a doc. J. Solař referoval o současném stavu čs. sociologie. Poté byl zvolen nový výbor a předsednictvo: doc. dr. J. Solař CSc. — předseda, prof. dr. J. Klofáč, DrSc. — I. místopředseda, doc. dr. J. Katriak CSc. — II. místopředseda, doc. dr. V. Lamser CSc. — vědecký tajemník, dr. V. Rollová CSc. — hospodař.

25.—27. dubna 1967 se konalo ve spolupráci s VPA KG v Praze symposium k sociologii armády. Na programu byly úvodní referáty doc. dr. J. Wiatra (Polsko): *Teoretické a metodologické otázky dalšího rozvoje marxistické vojenské sociologie*, pplk. dr. K. Heinze (NDR): *Předmět vojenské sociologie a její vztah k ostatním společenským vědám*, pplk. inž. Z. Nováka (ČSSR): *K problematice sociologické analýzy společenských důsledků vědeckotechnické revoluce ve vojenství*. V diskusi vystoupili pplk. dr. E. Olszyk: *Z výsledků skupiny pro výzkum veřejného mínění při HPS PLA*, mjr. dr. J. Graczyk: *Společenský vzestup důstojníků ve světle výsledků výzkumu katedry VPA Dzeržinského*.

Seke sociologie města pořádala 10. a 11. května t. r. ve spolupráci s Výzkumným ústavem výstavby a architektury v Praze a Sociologickou katedrou na Vysokém učení technickém v Karlsruhe seminář o problémech sociologie bydlení a městských center. Na programu byly následující přednášky: Dr. Heinemann (Karlsruhe): *Sociální faktory působící na hodnocení různých obytných částí měst*, dr. Klein (Karlsruhe): *Hodnocení nových obytných čtvrtí na základě přání přestěhovat se*, dr. Algenstaedt (Karlsruhe): *Weekendové oblasti velkoměst*, inž. arch. Macková CSc. (VÚVA Praha): *Výsledky sociologického výzkumu časového rozpočtu rodiny*, dr. Librová CSc. — inž. Veselá (VÚVA Praha): *Bydlení z hlediska časového rozpočtu rodiny*, dr. Musil CSc. (VÚVA Praha): *Sociologické problémy asanačních oblastí*, dr. Stöber (Karlsruhe): *Funkce městských center*, inž. Bökeman (Karlsruhe): *Matematické metody a analýzy územního rozložení městského vybavení*, inž. arch. Strejc (VÚVA Brno): *Struktura a funkce městských center v dnešních československých městech*, a doc. Lamser CSc. (SÚ ČSAV Praha): *Sociologická hlediska při plánování občanského vybavení měst*.

Na zámku Kačina u Kutné Hory (Zemědělské muzeum) byla sekci sociologie venkova uspořádána 30. května t. r. beseda o významu sociodramatu se zemědělskou tematikou a 20. června t. r. (společně s Institutem sociologie venkova a historie zemědělství) se konal celodenní seminář na téma *Sociologická problematika zemědělského podniku*. Úvodní referát přednesl doc. F. Křenek z VŠZ v Brně.

Seke sociologie veřejného mínění uspořádala dvě schůzky — 23. května 1967, na které informovali inž. J. Vydřová a inž. D. Pokorný o zkušenostech výzkumu

trhu Zbožíznaleckého ústavu obchodu v Praze, a 29. června t. r. referoval dr. P. Domorázek o prvních zkušenostech pracoviště výzkumu mínění zemědělců Institutu sociologie venkova a historie zemědělství.

Na schůzce sekce integrální antropologie 26. dubna t. r. přednášel akademik A. Sirácký na téma *K některým otázkám předmětu a struktury sociologie ve vztahu k vědám o člověku*, a 31. května t. r. referoval dr. R. Raczyński CSc. na téma *Politická antropologie jako součást užité antropologie a její vztahy k sociologii* a dr. J. Siklová na téma *K pojetí a studiu sociologie na UK*.

Ze zahraničních sociologů přednášeli pro Čs. sociologickou společnost prof. dr. Martin Greiffenhagen, vedoucí katedry politologie Vysoké školy technické ve Stuttgartu, NSR, o *Demokracii a technokracii*, prof. dr. Donald Clark Hodges z Floridské státní university na téma *Ekonomické základy Marxova humanismu*, dr. R. T. McKenzie, profesor sociologie na London School of Economics and Political Science, o *Problémech sociologie politiky ve Velké Británii*, prof. E. K. Scheuch z Ústavu pro mezinárodní srovnávací sociální výzkum při Universitě v Kolíně nad Rýnem na téma *Technické a metodické problémy mezinárodního srovnávacího sociálního výzkumu*, a prof. P. L. Berger z New School for Social Research v New Yorku o *Problémech mezinárodní spolupráce v sociologické teorii*. — Společně s Polským kulturním střediskem se uskutečnila přednáška profesora Poznaňské university dr. Władysława Markiewicze: *Problémy průmyslové sociologie v Polsku*. Prof. Markiewicz přednášel ještě pro pobočky Čs. sociologické společnosti v Plzni a v Hradci Králové.

Pobočka Čs. sociologické společnosti v Brně uspořádala cyklus přednášek, ve kterém přednášeli J. L. Fischer a K. Galla: *K dějinám čs. sociologie*, P. Kaprová: *Obsahová analýza a problematika její aplikace*, F. Křenek: *O současných problémech sociologie zemědělství*, M. Hájek: *Klasické metody sociologického výzkumu*, J. Loukotka: *Prostředky masového působení jako výchovný problém*, J. Máša: *Sociometrické metody a jejich aplikace na řízení*, Osecký-Gregor: *Matematicko-statistické metody sociologického výzkumu*, M. Ovesný: *Vztah speciálních sociologií a společenských věd*. Ze zahraničních sociologů přednášeli pro pobočku prof. Mattes (Dortmund), prof. Simić (Jugoslávie), prof. Wallström (Švédsko), prof. Staržinský (Polsko) a prof. McKenzie (Anglie).

Seke dějin čs. sociologie spolu s katedrou sociologie UJEP v Brně připravila v červnu t. r. dvoudenní symposium o dějinách čs. sociologie.

Alena Gabalová

Z činnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti

V dňoch 10.—13. apríla 1967 sa členovia Slovenskej sociologickej spoločnosti zúčastnili I.

stretnutia československých a poľských sociológov v Smoleniciach.

Dňa 13. apríla 1967 sa konalo v Bratislave mimoriadne Valné zhromaždenie Slovenskej sociologickej spoločnosti z príležitosti menovania akademika prof. Jana Szczepańskiego čestným členom Slovenskej sociologickej spoločnosti. Zúčastnilo sa ho 92 členov spoločnosti, viacerí poľskí sociológovia, účastníci I. stretnutia v Smoleniciach a členovia predsedníctva Čs. sociologickej spoločnosti. Pri tejto príležitosti predniesol akademik Jan Szczepański prednášku o problémoch rozvoja svetovej sociológie.

14. apríla sa konala prednáška dr. Blanky Filipcovej zo Sociologického ústavu ČSAV pre členov sekcie sociológie kultúry na tému *Človek — práca — voľný čas*.

16. mája 1967 sa konala prednáška známeho poľského sociológa prof. dr. Władysła-

wa Markiewicza O *priemyselnej sociológii*.

Dalej hostovala spoločnosť prof. R. T. McKenzieho z Londýnskej školy ekonómie a politických vied. Dňa 2. júna 1967 mal prednášku *Oligarchie a pluralizmus* a dňa 3. júna t. r. prednášku *O sociológii politiky vo Veľkej Británii*, po ktorej nasledovala dlhšia diskusia.

7. júna 1967 bol hosťom spoločnosti dr. Dieter Senst, pracovník Akadémie výstavby NDR, z vedeckého výskumného strediska v Berlíne. Prednášal na tému: *Sociologický výskum v stavebníctve v NDR*. Dňa 8. júna t. r. mal s členmi spoločnosti diskusiu o problémoch sociológie urbanistiky.

Okrem týchto podujatí sa v apríli opäť zišiel prípravný výbor Celoslovenského seminára k sociológii kultúry, ktorý upresnil náplň aj organizačné otázky seminára.

Libuša Friedová